

Bütövlükdə, hay (erməni) miflərinin formalaşdırılması, reallaşdırılması istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində Ecmədzin kilsəsi müstəsna rol oynayıb. 1988-ci ildə Dağlıq Qarabağ münaqişəsi başlayarkən erməni – Qriqoryan kilsəsinin başçısı Vazgenin ermənilərə mürcatına nəzər yetirərk, onun nə qədər hiyləgər və təhlükəli olduğunun şahidi olurdu: "Mənim övladlarım, mən də sizin kimi Dağlıq Qarabağda yaranmış vəziyyətdən heyrlənirəm, hesab edirəm ki, "azadlıq" hərəkatının rəhbərliyinin seçdiyi yol kökündən yanlışdır. Əgər biz bu cür açıq mübarizə aparsaq, onda biz uzun illər apar-dığımız fəaliyyəti zərbə altında qoyarıq və bütün xalqı qarşı alarıq ki, torpaq millət deməkdir, bunu etmək olmaz. Habelə bu mübarizə bizim "Böyük Ermənistan" ideya-mızı məhv edir. Xəzər sahillərində bu günə qədər məskunlaşmış 700 min qardaşımızın Azərbaycan və Dağıstanda qanlarının tökülməsinə səbəb olar... Torpağı almaq yox, məskunlaşdırmaq lazımdır – Krasnodar, Stavropol, Armavirdəki kimi. Armavirin əhalisinin 80 faizi ermənilərdir".

Göründüyü kimi, ermənilər mümkün olan bütün əlaqələrdən və imkanlardan istifadə edərək, hətta bütün eybəcərlikləri və saxtakarlıqları gözaltı edərək irəliləmişlər. Ermənilərin bütün dünyada öz havadarları olan dövlətlərin, ermənipərəst alimlərin, siyasətçilərin yardımı ilə apardıqları frontal təbliğat, saxtakarlıq qismən də olsa, öz nəticəsini vermişdi – aqressiv azərbaycanlı obrazını yarada bilmişdilər.

Lakin Azərbaycan xalqı xoşbəxt və şanslı xalqdır. Onun övladları içərisində Heydər Əliyev kimi nəhəng şəxsiyyəti vardı, xalq tələb edərək onu hakimiyyətə gətirdi. Fenomenal istedad sahibi Heydər Əliyev Corc Vaşinqton və Mustafa Kamal Atatürkdən sonra dünya tarixində üçüncü adam idi ki, hakimiyyətə öz dövlətçilik konsepsiyası ilə gəldi və qısa müddətdə xoosu aradan qaldırdı, gələcək inkişafımızın konturlarını çizdi. Hakimiyyəti Heydər Əliyev məktəbinin keçmiş layiqli davamçı-sına verdi.

Möhtərm Prezidentimiz cənab İlham Əliyev çox ehtiyatlı, ağıllı və uzaqgörən dövlət xadimidir və hakimiyyətdə olduğu dövrdə Azərbaycan siyasi-mənəvi, iqtisadi və hərbi cəhətdən sürətlə inkişaf etdirirdi. Siyasi, iqtisadi və hərbi sahələrdə həyata keçirilən modernizasiya Azərbaycan zəif ölkələr sırasından güclü, söz sahibi olan dövlətlər sırasına çıxardı.

Ziyalılarımız, alimlərimiz qorxmada erməni hədyanlarına, saxtakarlıqlarına cavab olaraq yüzlərlə elmi əsərlər yazdılar, erməni saxtakarlığını ifşa etdilər. Gənclərimiz vətənpərvərlik ruhunda tərbiyə olunmağa başladı, milli hiss, milli ruh daha da gücləndi. Görkəmli siyasətçi və dövlət xadimi, qətiyyətli sərkərdə İlham Əliyev regional, global miqyasda dünya siyasətində və geopolitika da yaranmış vəziyyəti zərğər dəqiqliyi ilə təhlil edərək, torpaqlarımızın azad edilməsi məqaminin çatdığı qənaətinə gəldi. Əks-hücum əməliyyatı ilə düşmən ordusunu darmadağın edib onu diz çökdürdü, biabırçı kapitulyasiya aktına qol çəkməyə məcbur edildi. Müharibə zamanı müharibəyə qədər yeridilən uğurlu konsolidasiya siyasəti cəmiyyətin bütün təbəqələrini möhtərm Prezidentimizin ətrafında bir yumruq kimi birləşdirdi.

Dünya tərəfindən heyrətlə qarşılanan bu böyük qələbə erməni təbliğatının təsiri altında olan qüvvələrin Azərbaycan haqqında yanlış təsvirlərini alt-üst etdi. Dünya müharibələr tarixində heç bir yerdə istifadə olunmayan hərbi taktika və strategiyadan istifadə edən Ali Baş Komandan İlham Əliyev görkəmli hərbi sərkərdə kimi dünya tarixinə adını qızı hərflərlə yazdırdı. Dünya 44 gün ərzində bir daha anladı ki, Azərbaycan xalqı böyük qalır, onun qadir dövlət başçısı, görkəmli hərbi sərkərdəsi və vətəni uğrunda canını qurban verən vətənpərvər övladları var.

44 günlük müharibə Azərbaycan xalqı üçün tarixin dönüş nöqtəsidir. Əsrlər keçəcək, böyük sərkərdəmiz cənab İlham Əliyevin xalqımıza bəxş etdiyi bu qələbəni unutmayacaq, onu daim nəsilən-nəsilə ötürərək, fəxr edəcəkdir. Qalibbiyyətlə başa çatmış Vətən müharibəsi Azərbaycan xalqının durumunda, məfkurasında əsaslı dəyişikliklərə səbəb oldu – milli-mənəvi şüuru yenilədi, xalqın döyüşkanlığını, cəsarətliyini, qorxmazlığını sübut etdi. Bəli, ermənilər Azərbaycan Ordusunun idirimsürətli müharibəsi ilə təslim edildilər, tarixi ədalət bərpa olundu, torpaqlarımız işğaldan azad edildi.

Lakin düşmənimiz qonşumuz olaraq qalır, durum ondan xəbər verir ki, onlar yenə də öz bad əməllərindən əl çəkmirlər, müxtəlif üsullar və vasitələrlə bizə qarşı

düşmənciliyi davam etdirirlər. Onlara qarşı mübarizəni effektiv aparmaq üçün bir sıra məsələlərə aydınlıq gətirmək vacibdir.

Her şeydən əvvəl, belə bir suala aydınlıq gətirməliyə – nə üçün dünyanın əksər güc mərkəzlərində erməni saxtakarlıqlarına göz yumulur, onları haqlı olub olmamasından əsli olmayaraq, müdafiə edirlər, bizə qarşı, ikili standartlar tətbiq olunur?

Sual üzərində düşünerkən ilk ağıla gələn səbəb xristian dünyayın rol oynadığını inkar etməyərək bir qədər də dərinə getmək məlum olur ki, böyük güc mərkəzləri XVIII əsrin ikinci yarısı və XIX əsrin birinci yarısından

yazırdı. O zamanlar erməni adının çəkilməsi utanc gətirirdi, aşağı əyalı insan anladına gəlirdi. Ona görə də Qafqazdan Rusiyaya səfər edən erməni öz milliyətini gizlətməyə məcbur olur, qafqazlıyam deyirdi. Müasir dövrdə də ermənipərəst Rusiya KİV işçiləri erməni bir cinayət edərkən onun erməniliyini gizlədərək "Qafqaz millətinə məxsus cinayətkar olduğunu" bayan edir. Onların bu imici o həddə çatmışdı ki, bütün pisləklərin kulminasiyası qismində istifadə olunurdu. Böyük rus şairi Puşkinin ifadə etdiyi kimi – "Sən qorxaqsan, sən qulsan, sən ermənisən". Fransız səyyahı və alimi qraf De Şöle: "Onların yüngül zülm çəkəməsi mənə onlar barədə

uzun əsrlər boyu yaratmış olduqları maddi və mənəvi mədəniyyət abidələrinin haylara heç bir aidiyyəti olmadığını isbatları. Böyük gücləri, xüsusilə, Rusiya imperiyasının köməyindən maksimum yararlanan erməni "ideoloqları" bu iki anlayışın "erməni" və "hay" anlayışlarının arasına bərabərlik işarəsi qoymağa cəhd göstərmiş və qismən ona nail olmuşlar. Alimlərin bir qismi isə hesab edirlər ki, erməni sözü Xaçında indiki Dağlıq Qarabağ ərazisində yaşayan mənşəcə türk olan erməni tayfalarının adından götürülmüşdür. "Ərsak" sözünün etimologiyasında olduğu kimir güclü, kişi, sak isə sak tayfalarının adını özündə ehtiva edir.

liqlarını axıra qədər ifşa edərək bizi dinləməyə maraq göstərən, habelə məxbud olan dünya ictimaiyyətinə maddət fəaliyyət göstərən "Böyük Ermənistan" dövlətinin varlığına son qoyulmuş, bədbəxt erməniləri məhv etmişlər. Erməni saxtakarları iddia edirdilər ki, erməni əfsanəsinə görə İravan şəhərinin əsasının qoyulması Nuh peyğəmbərlə bağlıdır. Suyun altından Ararat dağının (Ağrı dağı) görünməsi zamanı Nuh "Yerevants" geyərək, çıxmışdır. (o gördüdü, təzəhür etdi mənasını verir). Bununla da demək istəyirlər ki, Nuh peyğəmbər "Yerevants" qışqırmaqla erməniliyini bürüzə vermişdir. Beləliklə, ermənilər özü üçün tarix uyduraraq, onun "qədim

ermənilərin əzəli torpaqları köçəri barbarlar tərəfindən onların əlindən alınmış gəydi, bu ərazilərdə uzun müddət fəaliyyət göstərən "Böyük Ermənistan" dövlətinin varlığına son qoyulmuş, bədbəxt erməniləri məhv etmişlər. Erməni saxtakarları iddia edirdilər ki, erməni əfsanəsinə görə İravan şəhərinin əsasının qoyulması Nuh peyğəmbərlə bağlıdır. Suyun altından Ararat dağının (Ağrı dağı) görünməsi zamanı Nuh "Yerevants" geyərək, çıxmışdır. (o gördüdü, təzəhür etdi mənasını verir). Bununla da demək istəyirlər ki, Nuh peyğəmbər "Yerevants" qışqırmaqla erməniliyini bürüzə vermişdir. Beləliklə, ermənilər özü üçün tarix uyduraraq, onun "qədim

etdi. Öz planlarını həyata keçirmək üçün Rusiyadan xeyir-dua alan ermənilərin nəinki Rusiyada, həm də Avropada yalanlarını və saxtakarlıqlarını təbliğ etmək imkanı yarandı.

Avropa məkanında bu işi görmək üçün mübit şərait yaranmışdı:

- ermənilər təbliğatı rəqəbsiz, alternativ fikir söyləyəcək qüvvənin olmaması şəraitində aparırdılar;

- Avropa məkanında xristian həmrəyliyi güclü idi;

- ermənilərin diaspor təşkilatları fəaliyyət göstərirdi.

Avropada mövcud olan islamofobiya da öz işini gördüdü. Avropa siyasətçilərinə, alimlərinə, ziyalılarna gəldikdə isə aydın olur ki, onlar erməni kartından geosiyasətdə istifadə etmək üçün birmənalı olaraq erməniləri müdafiə edirdilər. Alimlərin bir qismi dərinə gəlməyərək ermənilərin verdiyi saxta məlumatlara istinadən onları müdafiə edirdilər. Alimlərin digər qismi daha məsuliyyətli hissəsi isə çox az idi, habelə xristian və müsəlman faktoru onlara da mane olurdu. Avropa əhalisinə gəldikdə isə əhalinin geniş kütlələrinə məsələnin mahiyyəti o qədər də maraqlı deyildi.

Beləliklə, "Böyük erməni dövləti" haqqında mif Avropa və bütün dünyada geniş təbliğ olundu. Ermənilərin xəstə təxəyyülünün nəticəsi olan bu saxta təbliğat XVIII əsrin I yarısından başlayaraq bu günə qədər davam edir. Məqsədlərinə qismən də olsa nail olmuşlar. Məhz bu geniş təbliğatın nəticəsində XIX əsrin 90-cı illərində Sosialist İnternasionalı, çoxsaylı beynəlxalq sosialist konqressləri "əzabkeş erməni xalqının müdafiəsi üçün" çoxsaylı qərarlar qəbul etdilər. Ermənilərin aq yalan üzərində qurulan təbliğatlarının təsiri altına düşən təkca Sosialist İnternasionalı deyildi, həm də Avropanın tanınmış alimləri, ziyalıları, inqilabçılardı idilər.

Avropada və Rusiyada aparılan geniş-miqyaslı təbliğatın nəticələrindən həm erməni kilsəsi, həm də hay ideoloqları olduqca məmnun idilər. Yaranmış mənzərə ermənilərin iştahasını daha da artırdı, artıq onlar sadə təbliğatla kifayətlənərlər, erməni məsələsinə beynəlxalq müstəviyə çıxarmaq, hüquq cəhətdən tanınmasına nail olmağa çalışırdılar. Məqsədə çatmaq üçün məqam axtarırdılar. Kilsə və erməni liderləri dünyada baş verən siyasi hadisələri diqqətlə izləyir, yeni düşürsə, məqami vaxtın vaxtına qərar qəbul edirdilər. Ermənilərin aq yalan üzərində qurulan təbliğatlarının təsiri altına düşən təkca Sosialist İnternasionalı deyildi, həm də Avropanın tanınmış alimləri, ziyalıları, inqilabçılardı idilər.

Millətçi ermənilər onların vaxtının çatdığını elan edərək feal mübarizəyə başladılar, Türkiyədə qırqınlar törədirdilər, "erməni məsələsi" deyilən problemi dilə gətirdilər, erməni diasporu və imkanlı adamlar qal ayıraraq tarixi mənbələri, abidələri saxtalaşdıraraq özlərinin "qədim və sivil xalq olduqlarını" dünyaya çatdırmağa başladılar. Bütün məsələlərdə olduğu kimi, milli tarix məsələsində də ermənilərin məsuliyyətsizlik hissindən sərhədi yoxdur. Onlar Xristosun doğulduğundan əvvəl xristian olduqlarını da təsdiq etməyə hazırdılar.

1877-1878-ci illərdə olan Rusiya-Türkiyə müharibəsi rusların qələbəsi ilə başa çatdı, San-Stefano sülh müqaviləsi imzalandı. Müqavilənin imzalanması ərəfəsində ermənilər onların saatının gəlib çatdığını hiss edərək çoxxanlı arzularının "erməni məsələsinin" Rusiyanın təşəbbüsü ilə müqaviləyə daxil edilərək tanınması üçün hərəkətə keçirdilər. Başda Konstantinopol patriarxi Barjapetyan olmaqla erməni nümayəndə heyəti Qafqaz valisi Mixail Nikolayeviç tərəfindən qəbul edildi.

Eyni zamanda, San-Stefano sülh müqaviləsinin bağlanmasını ərəfəsində erməni əhalisi adından onları müdafiə etməsi barədə erməni patriarxi Nerses rus hökumətinə mürcatçı etdi. Ermənilərin bu təşəbbüsü sayəsində San-Stefano sülh müqaviləsində Türkiyənin ermənilərin kompakt yaşadığı üç vilayətdə islahatlar aparması və onlara özünlüdə hüquq verməsi haqqında öhdəliyi müqavilənin 16-cı paragrafına daxil edildi. San-Stefano müqaviləsində 16-cı paragrafın daxil edilməsi ilə "erməni məsələsi" böyük dövlətlərin başağ-rısına çevildi.

Nazim CƏFƏRLİ,
AMEA Hüquq və İnsan Haqları İnstitutunun elmi işlər üzrə direktor müavini, hüquq elmləri doktoru, professor, Əməkdar müəllim

Hayların mifik ideyaların reallaşdırılması uğrunda mübarizəsi

İki yüz ildən çoxdur ki, haylar (kənarda erməni adlandırılanlar) onunla qonşu olan ölkələrə - xüsusilə, Türkiyəyə, Gürcüstana, Azərbaycana, İrana və bütövlükdə Xəzər dənizi və Qara dəniz arasında yerləşən dövlətlərə qarşı torpaq iddiaları ilə çıxış edirlər. Hansısa mifik dövlətdən söz açıq, bu ərazilərin "Böyük Ermənistan"a məxsus olduğunu iddia edərək cəfəng mifin doğruluğunu isbat etməyə çalışırlar. Dünyanın hər yerində diaspor təşkilatlarının və Qriqoryan kilsəsinin imkanlarından istifadə edərək frontal təbliğat aparır, tarixi mənbələri saxtalaşdırırlar. Harada bu ideyanı yaymaq üçün kiçik bir imkan yaranarsa, onu fəvri vermirlər. Geosiyasi məkanda ermənilərin fəallaşmasında maraqlı olan böyük güclərin imkanlarından yararlanırlar, dünyada və regionda aktiv təbliğat aparırlar, bu işə dünya xristianlarını qoşmağa çalışırlar. Daxildə isə bu işə bərbəşə Qriqoryan kilsəsi həm istiqamət verir, həm də rəhbərlik edir.

müəyyən mərhəmət hissirləri verərsə da, onların xoşagəlməz hiyləgərliyi, biabırçı düşüklüyü və heyratəmin yaramazlığı bizim onlara bağlanmağımıza imkan vermədi".

Alman alimi Alfred Kuyöte "Anadolu eskizləri"ndə yazır: "Bu əyalətdə xalqın mənəviyyəti ilə təmasda olan hər kəs türklərə hörmət və sevgini öyrənir, müqayisədə yunanları aşağı pillədə görür və erməniləri görmək istəmir, onlara nifrət edir". Ermənilərin xisləti barədə "Qabusnamə"nin qul olmaq haqqındakı XXIII fəsilində də təfərrüatlı məlumat verilir: "Ermənilərə gəldikdə isə onlar başlanğıcdan şər-xatdır, riyakardır, oğrudur, ikiüzlüdür, satqındır, beyinsizdir, satqın, yalançı, arsız, ürəkli çirkli, gücsüz, onları yedizdirənlərə qarşı düşməncilik edən, başdan ayağa qüsurlu və şəərəfdən uzaq olmaları-na baxmayaraq dilləri uzundur".

Nəhayət, K.M.Marks və F.Engels də ermənilərin nadir sənətindən yazırdılar: "Pul müqabilində özlərini satmaq üçün oralaq dini günə qədər də öz geosiyasətində bir vasitə kimi erməni kartından istifadə edirlər. Ermənilər isə yaranmış hərbi, iqtisadi şəraitdən və durumdan istifadə edərək yeni-yeni torpaqlar əldə ediblər.

Qeyd olunan xüsusatı nəzərdən qaçırmadan erməni xisləti hər tərəfi öyrənilməlidir, onun yaradıcı deyil, dağdıcı olduğu, yaxşılıq deyil pislilik mənbəyi olduğu, dostluq deyil düşməncilik, qisasçılıq mənbəyi olduğu başlıq sözlə onun əsl xisləti araşdırılaraq dünya ictimaiyyətinə çatdırılmalı, həm də bu heqiqət onlarla bu və ya digər məsələlərdə əlaqəyə girərkən bizim tərəfimizdən də nəzərə alınmalıdır.

Güc mərkəzlərinin əlində alet olduqlarına görə müxtəlif peşə sahibləri olan insanlar – siyasətçilər, diplomatlar, hərbiçilər, iş adamları, alimlər haylarla yaxından təmasda olmuş onların yaramaz xisləti haqqında təfərrüatlı məlumatlar vermişlər, son 200 ilin ermənisinin əsl mahiyyətini açmışlar.

Həmin insanların verdiyi məlumatların bəziləri ilə tanışlıq maraqlıdır: "Antropologiyasına görə ermənilərin böyük əksəriyyətinin başları qısa dovşan-baş olmaları seçilir. Başqa xalqlara qarşı tacavüz cəhdi hiss olunur. Bu ondan irəli gəlirdi ki, onlar çoxdan öz dövlətçiliyini və bununla birbaşa bağlı olan qürurlu kişi kimi müdafiə olunmaq qabiliyyətini itirmişlər. Zəifləmə münasibətdə qəddarlıq, güclülər qarşısında baş əymək keçmişini, müasir dövrünü, özlərinin böyüklüyünü və yalançı şöhrətlərini təbliğ edirlər, bununla izah olunur ki, əsrlərle qazandıqları pis addan, pis reputasiyadan yaxa qurtarmaq istəyirlər".

"Bu barədə böyük gürcü mütəfəkkiri İlya Çavçavadze də

Zənnimizcə bu məsələyə aydınlıq gətirilməsində Rizvan Hüseynovun apardıqları tədqiqatları uğurlu hesab etmək olar. Tədqiqatçı alim qeyd edir ki, o adamları ki, biz erməni adlandırmağa vərdis etmişik, onlar özləri özlərini hay, öz vətənlərini Ermənistan deyil, Hayastan adlandırdılar. Ta qədim zamanlarda bəziləri hay-qriqoryan dininə qulluq edən istənilən etnosun nümayəndələrini erməni adlandırdılar. Başqa sözlə, "ermənilər" dedikdə konkret etnos deyil, erməni coğrafiyasında yaşayanlar nəzərdə tutulur ya da dini-konfessional mənsəbiyyət nəzərdə tutuldu. Dini mənsəbiyyət səbəbindən hətta udinləri, albanları, aysovrları bir hissəsini, qıpçaqları, gürcüləri, kürdləri, tatlari, qaracılıları və başqalarını da erməni adlandırdılar. Onda necə olur ki, hazırkı zamanda hay xalqı əsassız olaraq qıpçaqların, oğuzların, gürcülərin, udinlərin monofizit xristianlığa qulluq edən digər Alban xalqlarının bütün mədəni-tarixi irsinə, türk yazılarına sahib olmaq üçün əsassız iddialar irəli sürürlər. Müqayisə aparsaq, hələ XX əsrin əvvəllərində islam dininə qulluq edən bütün xalqları: azərbaycanlıları, ləzgiləri, avarları, talışları, kürdləri, farsları, ərəbləri və digər etnosları müsəlman adlandırdılar. Bu o anlama gəlir ki, azərbaycanlılar və İslama qulluq edən başqa etnoslar Çindən İspaniyaya qədər olan coğrafiyadakı islam mədəni, tarixi irsini hazırda özü üçün mənimləyib bilər.

Ermənilərin "Böyük Ermənistan" mifinin ifşası yolunda atılan mühüm addımlardan olan bu tədqiqat işləri mühüm olsa da kifayət deyil. 200 illik erməni təbliğatının nəticəsində formalaşmış və havadarları tərəfindən heqiqət kimi qəbul edilmiş təbliğat olunmuş saxtakarlıq işləri məhsulu olduğunu, absurdlığını üzə çıxarmaq üçün tədqiqatçı alimlərimiz problemin araşdırılması üçün daha dərin qatlara nüfuz etməlidirlər. 44 günlük müharibə ilə xalqımıza böyük qələbəni qazandıran görkəmli sərkərdəmiz cənab İlham Əliyev hərbi səhədəki zəfərlərimizi təmin etməklə yanaşı, həm də bundan az əhəmiyyət kəsb etməyən informasiya sahəsindəki müharibənin nümunəsini verdi.

Dünyanın ayrı-ayrı informasiya kanallarına verdiyi müsahibələrlə Rizvan Hüseynovun apardıqları araşdırmalar diqqətəlayiqdir. Erməni və hay sözünün sinonim olması və ya müstəqil, birinə yad olmasından deqiq aydınlaşdırılmasından bir çox mətləblər üzə çıxır. Hayların ağızdozu, fəxrlə danışıqlı erməni mədəni irsinin sahibi olduqları haqqındakı xəstə ideyaları sabun köpüyü kimi dağıtmaq olar. Hayların Cənubi Qafqazda aborigen olmadığı, Erməniyə adlanan coğrafi məkanda daimi sakin olan Alban tayfalarının, azərbaycanlıların, türklərin, ləzgilərin, gürcülərin, udinlərin

Türkiyəyə daha yaxın idi. Digər tərəfdən Rusiya imperiyası bu ölkələrə qarşı ekspansiya həyata keçirmək niyyətində idi. Ona görə də Rusiya öz məqsədləri üçün erməni kartından ikeilli yapışmışdı.

Gülüstan və Türkmənçay müqavilələri imzalandıqdan sonra Ermənistan və İrandan Cənubi Qafqaza kütləvi erməni köçü başladı. Köçün təşkilı, ermənilərin yerləşdirilməsi yüksək çinli çar məmurlarına həvalə edilmişdi. Diqqət cəlb edən madaqlı cəhətlərdən biri də o idi ki, erməni köçü başlayan kimi yüksək çinli rus məmurları, ictimai xadimləri, diplomatları və s. erməni kimliyini, onların yaşam tərzini, "çəkdikləri zülmü" öyrənmək üçün fəaliyyətə keçdilər, lakin erməni yalanlarının, şər-böhtanlarının, saxtakarlıqlarının və dəhşətli "zülüm məruz qaldıqları" haqda uydurmalardan tən əksini gördülər.

Rus imperiyasının Vanda və Əzurumda konsulu olan rus generalı Mayevski ermənilərin əməllərini daha dərinəndən öyrənmək üçün onların kilsə həyatına da nüfuz etmişdir. O yazırdı ki, burada din xadimləri "Allah kalamlarını" təbliğ etməkdənsə xristianlara dininə qulluq edən bütün xalqları: azərbaycanlıları, ləzgiləri, avarları, talışları, kürdləri, farsları, ərəbləri və digər etnosları müsəlman adlandırdılar. Bu o anlama gəlir ki, azərbaycanlılar və İslama qulluq edən başqa etnoslar Çindən İspaniyaya qədər olan coğrafiyadakı islam mədəni, tarixi irsini hazırda özü üçün mənimləyib bilər.

Ermənilərin "Böyük Ermənistan" mifinin ifşası yolunda atılan mühüm addımlardan olan bu tədqiqat işləri mühüm olsa da kifayət deyil. 200 illik erməni təbliğatının nəticəsində formalaşmış və havadarları tərəfindən heqiqət kimi qəbul edilmiş təbliğat olunmuş saxtakarlıq işləri məhsulu olduğunu, absurdlığını üzə çıxarmaq üçün tədqiqatçı alimlərimiz problemin araşdırılması üçün daha dərin qatlara nüfuz etməlidirlər. 44 günlük müharibə ilə xalqımıza böyük qələbəni qazandıran görkəmli sərkərdəmiz cənab İlham Əliyev hərbi səhədəki zəfərlərimizi təmin etməklə yanaşı, həm də bundan az əhəmiyyət kəsb etməyən informasiya sahəsindəki müharibənin nümunəsini verdi.

Dünyanın ayrı-ayrı informasiya kanallarına verdiyi müsahibələrlə Rizvan Hüseynovun apardıqları araşdırmalar diqqətəlayiqdir. Erməni və hay sözünün sinonim olması və ya müstəqil, birinə yad olmasından deqiq aydınlaşdırılmasından bir çox mətləblər üzə çıxır. Hayların ağızdozu, fəxrlə danışıqlı erməni mədəni irsinin sahibi olduqları haqqındakı xəstə ideyaları sabun köpüyü kimi dağıtmaq olar. Hayların Cənubi Qafqazda aborigen olmadığı, Erməniyə adlanan coğrafi məkanda daimi sakin olan Alban tayfalarının, azərbaycanlıların, türklərin, ləzgilərin, gürcülərin, udinlərin

uzun əsrlər boyu yaratmış olduqları maddi və mənəvi mədəniyyət abidələrinin haylara heç bir aidiyyəti olmadığını isbatları. Böyük gücləri, xüsusilə, Rusiya imperiyasının köməyindən maksimum yararlanan erməni "ideoloqları" bu iki anlayışın "erməni" və "hay" anlayışlarının arasına bərabərlik işarəsi qoymağa cəhd göstərmiş və qismən ona nail olmuşlar. Alimlərin bir qismi isə hesab edirlər ki, erməni sözü Xaçında indiki Dağlıq Qarabağ ərazisində yaşayan mənşəcə türk olan erməni tayfalarının adından götürülmüşdür. "Ərsak" sözünün etimologiyasında olduğu kimir güclü, kişi, sak isə sak tayfalarının adını özündə ehtiva edir.

böyük Ermənistan" salnaməsi olduğunu yaymağa çalışırlar. Sağlam məntiqə sığmayan erməni mifi ilə silahlanmış erməni Qriqoryan kilsəsi və onların liderləri böyük dövlətlərin diqqətini özünə çəkmək və onların yardımından istifadə etmək üçün XVII əsrin əvvəllərində öz nümayəndələrini Avropa ölkələri və Rusiya imperiyasına ilə danışıqlar aparmaq üçün təlimatlandırdılar. Təlimata əsasən, onlar avropalıları inandırılmalı idilər ki, sizinlə eyni dinə qulluq edən ermənilər müsəlmanlar tərəfindən köçü başlayan kimi yüksək çinli rus məmurları, ictimai xadimləri, diplomatları və s. erməni kimliyini, onların yaşam tərzini, "çəkdikləri zülmü" öyrənmək üçün fəaliyyətə keçdilər, lakin erməni yalanlarının, şər-böhtanlarının, saxtakarlıqlarının və dəhşətli "zülüm məruz qaldıqları" haqda uydurmalardan tən əksini gördülər.

Rus imperiyasının Vanda və Əzurumda konsulu olan rus generalı Mayevski ermənilərin əməllərini daha dərinəndən öyrənmək üçün onların kilsə həyatına da nüfuz etmişdir. O yazırdı ki, burada din xadimləri "Allah kalamlarını" təbliğ etməkdənsə xristianlara dininə qulluq edən bütün xalqları: azərbaycanlıları, ləzgiləri, avarları, talışları, kürdləri, farsları, ərəbləri və digər etnosları müsəlman adlandırdılar. Bu o anlama gəlir ki, azərbaycanlılar və İslama qulluq edən başqa etnoslar Çindən İspaniyaya qədər olan coğrafiyadakı islam mədəni, tarixi irsini hazırda özü üçün mənimləyib bilər.

Ermənilərin "Böyük Ermənistan" mifinin ifşası yolunda atılan mühüm addımlardan olan bu tədqiqat işləri mühüm olsa da kifayət deyil. 200 illik erməni təbliğatının nəticəsində formalaşmış və havadarları tərəfindən heqiqət kimi qəbul edilmiş təbliğat olunmuş saxtakarlıq işləri məhsulu olduğunu, absurdlığını üzə çıxarmaq üçün tədqiqatçı alimlərimiz problemin araşdırılması üçün daha dərin qatlara nüfuz etməlidirlər. 44 günlük müharibə ilə xalqımıza böyük qələbəni qazandıran görkəmli sərkərdəmiz cənab İlham Əliyev hərbi səhədəki zəfərlərimizi təmin etməklə yanaşı, həm də bundan az əhəmiyyət kəsb etməyən informasiya sahəsindəki müharibənin nümunəsini verdi.

Dünyanın ayrı-ayrı informasiya kanallarına verdiyi müsahibələrlə Rizvan Hüseynovun apardıqları araşdırmalar diqqətəlayiqdir. Erməni və hay sözünün sinonim olması və ya müstəqil, birinə yad olmasından deqiq aydınlaşdırılmasından bir çox mətləblər üzə çıxır. Hayların ağızdozu, fəxrlə danışıqlı erməni mədəni irsinin sahibi olduqları haqqındakı xəstə ideyaları sabun köpüyü kimi dağıtmaq olar. Hayların Cənubi Qafqazda aborigen olmadığı, Erməniyə adlanan coğrafi məkanda daimi sakin olan Alban tayfalarının, azərbaycanlıların, türklərin, ləzgilərin, gürcülərin, udinlərin